

דבר המו"ל

לשון חכמים שבפי יהודי תימן הבאה לידי ביטוי בעת לימודם במקצועות התורה השונים עתיקת יומין היא. חיבה יתירה נודעת לה, עד שחוקרי לשון רבים ראו לנכון לעמוד על ייחודיותה, דיוקה ומקורותיה במחקרים שפרסמו בספרים ובמאמרים רבים. כפי שהוכיחו חכמי המחקר, נתייחדה עדת תימן משאר עדות ישראל בזה שהיא היחידה ששימרה את מסורת לשון חכמים הלכה למעשה.

במשך מאות שנים הונחלה מסורת זו מאב לבן ומרב לתלמיד על פה, תוך כדי סדרי הלימוד הקבועים שהתקיימו בבתי הכנסיות ובבתי המדרשות. אוזן צעירי הצאן שהיו שותפים מלאים בכל סדרי הלימוד קלטה את היגויי התיבות, וכך מסורת הקריאה קנתה שבייתה בפיהם, ואותה הנחילו גם הם לבניהם אחריהם, דור אחר דור.

מעטים הם כתבי היד או הדפוסים שבהם הונצחה מסורת זו על ספר על ידי רבני תימן וחכמיה לדורותיהם. על פי רוב ספרים אלה נוקדו באופן ידני על גבי כתבי יד או דפוסים ישנים ומשובשים באיכות הדפסה ירודה, באותיות מטושטשות וחצויות. לא פלא שאין יד הכול ממשמשת באותם ספרים, ומסורת אבותינו הולכת ומשתכחת.

לצערנו, גם דור הבקאים הולך הלוך וחסור, כך שלימוד מסורת לשון חכמים התימנית מפי זקני עדתנו נראה כבר בגדר משימה בלתי אפשרית.

זכה דורנו שעוד בטרם חשכו המאורות, הושקעה עבודה כבירה ומאומצת בניקוד המשנה על ידי ידידי היקר **אדם בן-נזן** - עבודה שהשתרעה על פני קרוב לעשרים שנה. ניקוד המשנה נעשה על פי מסורת מרכז תימן בדור האחרון. לצורך כך, נקראו כל ששת סדרי המשנה במשך שנים רבות בפני תלמידי חכמים רבים מזקני העדה. בנוסף, נשמעו אלפי הקלטות של רבני תימן וחכמיה הקוראים מסכתות שונות משנה וגמרא. ובפרט נשמעו בקפידה הקלטותיהם של הרב יוסף עמר והרב שלום כהן הקוראים כמעט את כל ששת סדרי משנה מתחילתם ועד סופם. בנוסף, הוגה ניקוד המשנה מילה במילה על פי עשרות טקסטים מנוקדים (כתבי יד ודפוסים) שלא שזפתם עין חוקר ומעיין, ובגיליון הובאו חילופי גרסאות רק מאלה שהיו מוכרים בדור האחרון במרכז תימן. נוסחאות יחידאיות שהיו נחלת מיעוטא דמיעוטא, נוסחאות שנהגו בקהילות אחרות, ונוסחאות שלא שימשו הלכה למעשה בדור האחרון, לא הובאו. וכל אחד יקרא כמנהג שקיבל מאבותיו.

את פירות עמל העבודה הלזו זוכים אנו, בית ההוצאה לאור של **נוסח תימן**, להגיש לפני קהל עדתנו, בדמות מהדורה חדשה הכוללת את כל ששת סדרי משנה מנוקדים על פי מסורת בני תימן, עם חילופי גרסאות בגליונות, בהדפסה חדשה ומפוארת, בגופנים חדשים ומאירי עיניים. במהדורה זו מעוטרת המשנה גם בפירושו של רבנו עובדיה מברטנורה שהתקבל על אבותינו בתימן במאות השנים האחרונות. הפירוש הוגה וזקק על ידי צוות תלמידי חכמים ונוספו בו מקורות רבים מהמקרא ומדברי חז"ל. כמו כן, הוגה פירוש רע"ב על פי הגהותיו של

מהר"ץ שנכתבו בגליונות משנה דפוס נשים-נזיקין (אמשטרדם תקכ"ג) שנמצאה לאחרונה על ידי אב"ן באוסף משפחת עראקי הכהן.

מבוא עיוני ומקיף מאת **אדם בן־נון** על "**לימוד המשנה במשכנות תימן**" - העוסק בין השאר בסדר הלימוד בתימן, הפתיחות והסיומים, אופן הלימוד, נעימת המשנה ומקורותיה, זמני הלימוד השונים, מקומות הלימוד, בקיאות חכמי תימן במשנה, תימן ומפרשי המשנה, החייאת פירוש המשנה להרמב"ם בדורות האחרונים, ועוד נושאים רבים - ימצא הקורא בתדפיס מיוחד שייצא לאור בע"ה בחוברת נפרדת.

בחוברת זו יבוא גם מבוא מקיף למהדורה זו - מבוא העוסק בין השאר בסקירה עדכנית של המקורות להכרת מסורת לשון חכמים התימנית, ביאור עניינים שונים הנוגעים למסורת לשון חכמים במשנה, הצגת שיטת העבודה בניקוד המשנה ובחילופי הגרסאות, דיון קצר על נוסח המשנה, שירים מאת חכמי תימן על המשנה, ועוד. שם גם תבואנה ברכות התודה לבעלי כתבי היד, הדפוסים וההקלטות.

תודתי שלוחה לידיד נפשי **אדם בן־נון** אשר טרח ועמל, יגע חקר ובדק, השווה ואף האזין, ולא חשך מאומה בכדי לברר את נוסחאות יהודי תימן בקריאת המשנה ולהנציחן עלי ספר. יה"ר שיזכה לראות ברכה בפרי עמלו זה ויזכהו הקב"ה שיפוצו מעינותיו חוצה.

כאן המקום לברך את מורנו ורבנו הרה"ג **פנחס קורח** שליט"א שתומך בנו בכל פעולותינו, עוזר ומייעץ בכל אשר אליו פונים אנו. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיתמיד בריאותו, ויתן לו הכוח להמשיך ולהרביץ תורה לקהל עדתנו.

המו"ל שגיב מחפוד
נוסח תימן